

Hoạch định tử sớm VIETNAMESE

Việc hoạch định tử sớm có thể giúp tạo dễ dàng hơn cho cả người bị bệnh sa sút trí tuệ và gia đình họ lẫn người chăm sóc trong việc thu xếp các vấn đề tài chính và luật pháp của họ. Tờ Giúp Đỡ này thảo luận về những cách hoạch định tử trước đồng thời liệt kê những người và các tổ chức có thể giúp đỡ.

Bệnh sa sút trí tuệ ảnh hưởng khác nhau đến mọi người. Một người có thể bắt đầu bị mất khả năng xử lý tiền bạc hay đưa ra những quyết định đúng đắn về công việc của họ ở giai đoạn tử sớm, trong khi một người khác có thể vẫn giữ được những kỹ năng này trong một thời gian dài hơn.

Tuy nhiên, sớm muộn gì thì các khả năng của họ cũng sẽ bị suy sụp, và người bị bệnh sa sút trí tuệ sẽ không thể tự đưa ra các quyết định về tài chính và luật pháp cho mình.

Hoạch định tử trước

Việc hoạch định tử trước có thể giúp tạo dễ dàng hơn cho gia đình và người chăm sóc trong việc thu xếp các vấn đề tài chính và luật pháp cho người bị bệnh sa sút trí tuệ. Điều này có thể còn có nghĩa là người bị bệnh sa sút trí tuệ có thể tham gia vào việc hoạch định và chắc chắn là những ước muốn của họ được thực hiện theo cách mà họ mong muốn.

Bất cứ khi nào có thể được, hãy tìm cố vấn trong khi người bị bệnh sa sút trí tuệ vẫn còn có thể tham gia vào việc thảo luận và còn đủ năng lực trên mặt pháp lý để ký tên vào các văn kiện.

Các vấn đề về tiền bạc

Nếu một sổ bằng có hai người đứng tên chung, vợ/chồng của người bị bệnh sa sút trí tuệ có thể tiếp tục sử dụng sổ bằng này mà không cần bất kỳ sự thay đổi sắp xếp nào khác. Tuy nhiên, vấn đề có thể xảy ra nếu người bị bệnh sa sút trí tuệ sử dụng trương mục một cách không thích hợp hoặc có những trương mục mà họ đứng tên một mình. Để tránh những trở ngại này, người bị bệnh sa sút trí tuệ có thể ủy quyền – trong khi còn đủ năng lực trên mặt pháp lý – cho một người khác sử dụng trương mục của mình. Điều quan trọng cần nhớ là việc ủy quyền này sẽ trở nên vô hiệu nếu người này không còn đủ năng lực trên mặt pháp lý. Nếu họ không sẵn sàng đồng ý với sự thay đổi trong việc sắp xếp này, mọi người có thể tham khảo ý kiến với vị giám đốc ngân hàng để tìm một giải pháp khả thi.

Việc hoạch định tử trước có nghĩa là:

- Sắp xếp ký tên chung vào tất cả các trương mục tài chính
- Thảo luận về các vấn đề tài chính trong tương lai với một nhân viên cố vấn tài chính
- Sắp xếp về cách thức và thời gian người bị bệnh sa sút trí tuệ sẽ sử dụng tiền bạc của họ

Ai có thể giúp đỡ:

- Giám đốc ngân hàng
- Nhân viên cố vấn tài chính được nhiệm chứng
- Luật sư
- Alzheimer's Australia

Giấy Ủy Quyền Dài Hạn

Tại hầu hết các Tiểu Bang và Lãnh Thổ, một người có thể ký tên vào một văn kiện được gọi là giấy ủy quyền dài hạn (enduring power of attorney) nếu họ còn đủ năng lực trên mặt pháp lý vào lúc ký tên. Giấy ủy quyền dài hạn là một sự sắp xếp về pháp lý vốn cho phép một người được ủy nhiệm phụ trách các vấn đề tài chính của một người khác nếu người này không còn khả năng tự mình phụ trách. Nhiều người có làm giấy ủy quyền dài hạn bất kể họ có bệnh gì hay được chẩn đoán ra sao.

Giấy ủy quyền bình thường, hay tổng quát, hiện cũng có sẵn, nhưng chỉ có hiệu lực trong khi một người còn đủ năng lực trên mặt pháp lý. Giấy ủy quyền dài hạn vẫn tiếp tục có hiệu lực cho đến khi người ủy quyền qua đời, trừ phi được rút lại.

Một trong những ích lợi của việc có giấy ủy quyền dài hạn đó là nó cho phép người bị bệnh sa sút trí tuệ có thể chọn một người khác hành động thay cho mình trong những vấn đề về luật pháp và tài chính khi họ không thể còn tự mình làm được.

Việc hoạch định từ trước có nghĩa là:

- Chắc chắn rằng người bị bệnh sa sút trí tuệ có được cơ hội để xem xét tới việc làm giấy ủy quyền dài hạn càng sớm càng tốt – nếu họ chưa có – sau khi được chẩn đoán và trong lúc họ còn khả năng để làm việc này
- Chắc chắn rằng gia đình và những người chăm sóc cũng có giấy ủy quyền dài hạn riêng cho mình để bảo đảm là những công việc của họ sẽ được thu xếp thỏa đáng trong trường hợp họ cũng trở nên mất năng lực
- Có được một bản sao giấy ủy quyền dài hạn, và biết nơi giấy ủy quyền này được cất giữ

Ai có thể giúp đỡ?

- Luật sư
- Hiệp Hội Luật Pháp hoặc Viện Luật Pháp, hoặc cơ quan Trợ Giúp Luật Pháp
- Cơ quan Đại Diện Bệnh Vực Công Cộng hoặc Giám Hộ Công Cộng
- Alzheimer's Australia

Di chúc

Di chúc là văn kiện chỉ thị việc phân chia tài sản của một người quá cố. Di chúc chỉ có giá trị trên mặt pháp lý nếu người làm di chúc hiểu rõ được nội dung của nó. Vì vậy, điều quan trọng cần thiết là nếu người bị bệnh sa sút trí tuệ muốn làm hay cập nhật di chúc của mình, họ phải làm trong lúc vẫn còn đủ năng lực để ký tên.

Việc hoạch định từ trước có nghĩa là:

- Có một di chúc cập nhật
- Biết rõ người thừa hành (executor) là ai, và biết nơi di chúc này được cất giữ

Ai có thể giúp đỡ?

- Luật sư
- Hiệp Hội Luật Pháp hoặc Viện Luật Pháp, hoặc cơ quan Trợ Giúp Luật Pháp
- Alzheimer's Australia

Những quyết định về việc điều trị y khoa

Nếu quý vị bị mất khả năng đưa ra những quyết định về việc điều trị y khoa của mình theo luật pháp đòi hỏi, một người khác sẽ cần đưa ra những quyết định đó cho quý vị. Tại hầu hết các Tiểu Bang và Lãnh Thổ, quý vị có thể bổ nhiệm một người nào đó mà quý vị tin tưởng để họ đưa ra những quyết định này. Nếu quý vị không hoạch định từ trước, luật lệ tại mỗi Tiểu Bang và Lãnh Thổ sẽ cho phép một tòa án nhất định bổ nhiệm một người nào đó để họ đưa ra những quyết định cho quý vị.

Hiện có sẵn hai phương cách để giúp quý vị hoạch định trước cho việc đưa ra những quyết định về việc điều trị y khoa:

- Một giấy ủy quyền dài hạn trong đó có bao gồm những vấn đề về sức khỏe. Loại giấy ủy quyền này cho phép quý vị bổ nhiệm một người làm người quyết định thay thế để họ đưa ra những quyết định về y khoa
- Một giấy chỉ thị trước (advance directive), là một văn kiện trong đó ghi những ước muốn của quý vị về vấn đề điều trị y khoa

Một số Tiểu Bang và Lãnh Thổ có thể sử dụng những tên gọi khác nhau, nhưng chức năng của loại văn kiện này đều rất giống nhau.

Việc hoạch định từ trước có nghĩa là:

- Chắc chắn rằng người bị bệnh sa sút trí tuệ có được cơ hội để làm giấy ủy quyền dài hạn trong đó có bao gồm những vấn đề về sức khỏe hay một giấy chỉ thị trước
- Có được một bản sao của văn kiện này, và biết nơi văn kiện này được cất giữ

Ai có thể giúp đỡ?

- Luật sư
- Hiệp Hội Luật Pháp hoặc Viện Luật Pháp, hoặc cơ quan Trợ Giúp Luật Pháp
- Cơ quan Đại Diện Bệnh Vực Công Cộng hoặc Giám Hộ Công Cộng
- Alzheimer's Australia

Quyền Giám Hộ và Quyền Quản Lý

Hầu hết mỗi Tiểu Bang và Lãnh Thổ đều có một Hội Đồng Giám Hộ (Guardianship Board) hay Tòa Giám Hộ (Guardianship Tribunal) với thẩm quyền bổ nhiệm người giám hộ hay người quản lý cho một người không thể tự đưa ra các quyết định cho chính họ. Nếu có vấn đề trở ngại trong việc xử lý những công việc của người bị bệnh sa sút trí tuệ, hay có sự mâu thuẫn về những quyền lợi tốt nhất của người này, quý vị có thể cần phải xem xét tới việc làm đơn xin bổ nhiệm người giám hộ hay người quản lý.

Quý vị có thể liên lạc với Alzheimer's Australia để thảo luận xem có cần thiết phải làm đơn xin bổ nhiệm người giám hộ hay người quản lý hay không, và cách thức tiến hành việc này.

Thông tin thêm

Alzheimer's Australia cung cấp việc hỗ trợ, thông tin, giáo dục và cố vấn. Xin liên lạc với Đường Dây Giúp Đỡ Toàn Quốc về Bệnh Sa Sút Trí Tuệ qua số **1800 100 500**.

Muốn biết thêm thông tin và đọc các Tài Liệu Giúp Đỡ khác, xin ghé xem trang mạng của chúng tôi tại **fightdementia.org.au**